

Г.І.Гримашевич,
викладач
(Житомирський педуніверситет)

НАЗВИ ОДЯГУ ТА ВЗУТТЯ У КОНТЕКСТІ СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ (на матеріалі драми-феєрії Лесі Українки "Лісова пісня")

У статті проаналізовані з точки зору етимології та поширення у східнослов'янських мовах назви одягу і взуття, використані Лесею Українкою в драмі-феєрії "Лісова пісня"

Назви одягу та взуття – один з найдавніших шарів лексики. Адже номени на позначення цих реалій побуту і самі предмети супроводжують людину від народження до смерті, значною мірою залежать від географічно-кліматичних умов, часу і способу використання, пов'язані з історією розвитку народу, свідчать про його естетичні смаки й уподобання.

Використання значної кількості номенів на позначення одягу та взуття селянина Волинського Полісся свідчить про обізнаність Лесі Українки з життям населення цієї території (ці знання почерпнула поетеса ще в ранньому дитинстві, коли слухала багато переказів про лісових мешканців, коли спілкувалася з селянами різного віку), про усвідомлення його звичаїв, традицій, про знання побуту селян. Збереження назв на позначення реалій побуту являє значну цінність, оскільки ТГЛ одягу та взуття зображеної в драмі-феєрії території є об'єктом нашого дослідження.

Назви одягу і взуття, використані Лесею Українкою у драмі, можна об'єднати в ряд лексико-семантичних груп (пропонується класифікація одягу за основним призначенням його компонентів покривати певну частину людського тіла, у деяких випадках – за статтю користувача):

- 1) загальні назви одягу, номени на позначення сукупності речей, якими покриває своє тіло людина: *одежа, полотняна одежа, одіж*;
- 2) загальні назви святкового одягу: *шати, вбрання, убрання, златоглави, кармазини*;
- 3) загальні назви старого одягу: *манаття, лахміття, жебрацькі шмати*;
- 4) загальні назви білизни: *хустя*;
- 5) назви головних уборів:
  - а) чоловічі: *шапка, волохата шапка з куницї, шапка з вовчого хутра, бриль*;
  - б) жіночі: *хустка, намітка, серпанок*;
  - в) дівочі: *вінок, вінець, вінок з волошок, вінок рутвяний, вінок перловий, вінок зоряний*;
- 6) назви сорочок: *сорочка, біленька сорочечка, сорочка з десятички, сорочка густо натикана, додільна сорочка*;
- 7) назви плечового одягу:
  - а) номени на позначення одягу, яку носять під верхнім одягом: *сукня*;
  - б) назви верхнього одягу: *плащ, кирея, ясно-сива, майже біла свита*;
- 8) назви поясного одягу:
  - а) чоловічого: *пояс, ремінець*;
  - б) жіночого: *крайка, фартух, фартух із димки, зафалдований фартух з димки, спідниця з набиванки, бурячкова спідниця, дрібно та рівно зафалдована*;
- 9) назви взуття: *черевички, постолі*;
- 10) назви елементів, деталей одягу: *комір, чохла, пазуха, торочки*.

Зупинимося на аналізі загальних назв одягу та номенів на позначення головних уборів

Лексема *одежа* із семантикою 'сукупність речей, якими покриває своє тіло людина' є літературною нормою української мови. Вона переважає для найменування одягу взагалі у досліджуваних нами волин. та поліс. говірках порівняно з назвою *одяг*. Лексема *одежа* та її варіанти відомі у говорах усіх східнослов'янських мов [див.: 1:9; 2:20; 3:92; 4:67; 5:II:к.153; 6:300; 7:44; 8:I:59; 9:III: 244; 10:152; 8:III:257; 10:47; 1:151; 12:159; 13:83; 14:II:650; 15:35; [16: XXIII:100], що свідчать про її спільнослов'янський характер. Номен *одіж* фіксується у досліджуваних нами говірках спорадично, відомий у ряді говірок української мови (пор. прикарп. *'одіж* [4:67], бойк. *'одіж*, *'одіч* [17:II:16], гуцул. *'одіж* [18:34], закарп. *'одіж* [5:II:153]). Обидві лексеми пов'язані з псл. *odevati 'класти на себе'. Аналітична назва *полотняна одежа* вказує на матеріал виготовлення – полотно, адже переважно весь одяг на Поліссі виготовлявся з домотканого полотна.

Лексема *'шати* на позначення дорогого одягу відома у говірках укр. та блр. мов, зокрема наддністр. *'шати* [19:326], волин. *'шати* [20:65], середньогорин. *'шати* [21:16], закарп. 'шата 'одяг взагалі' [5:II:к.153], блр. *'шаты* [22:76]. Слово зафіксоване у словниках російської мови: *'шата* 'плащ, верхній одяг' [23:III:1583; 14:IV:623]. Це давнє спільнослов'янське запозичення з германських мов і походить від герм. * *hetaz* та близьких германських варіантів [24:IV:412], фіксується у пам'ятках з XVIст. [25:72], Очевидно, розвиток семантики йшов у напрямку від називання святкового, дорогого, багатого одягу до перенесення назви на одяг узагалі.

Назви *златоглави* й *кармазини* Леся Українка використовує на позначення святкового одягу, оскільки саме в них убираються на свято осені представники лісу – верба, береза. Ці номени виникли внаслідок перенесення назви тканини на виріб з неї (пор. укр. *златог'лав* 'шовкова тканина з шовковим поробком і основою із золотої парчі' [26:28], *карма'зин* 'тканина темно-коричневого кольору', 'одяг з кармазину', 'червоне тонке сукно, м'яка

вовняна тканина' [26:29], карма'зин 'сукно малинового кольору', 'одяг з кармазину' [27:II:222]). Слово карма'зин через пол. *karmażyn* чи нім. *Karmesin* запозичене з іт. *carmesino* [24:II:201].

Назва лах'міття та її спільнокореневі утворення-деривати на позначення старого одягу поширені у говірках усіх східнослов'янських мов [див.: 17:I:405; 28:153; 29:II:244-245; 30:173; 31:63; 8:II:634; 32:114; 33:178; 9:III:16; 6:296; 9:III:15; 34:127; 36:79; 7:254; 7:254; 16:XVII:161; 16:XVII:162; 15:148; 16:XVII:161]. Слово похідне з псл.*лахъмот-, яке є складним утворенням компонентів *лаху* 'лахи' і *тот* (пов'язаного з *motati*) [36:III:203; 37:V:264].

У говірках усіх східнослов'янських мов поширені назви ма'наття та ш'маття та їх деривати переважно на позначення старого одягу, зрідка – одягу взагалі, білизна (пор. волин. ма'натє, ма'натки 'різний одяг' [28:159], буков. ма'натки, ма'наття 'знев. одяг' [26:20], 'шмаття, старий зношений одяг' [27:II:403], блр. ма'нацце 'лахмани' [33:189], рос. мана'т'є, ма'нат'ья 'старий рваний одяг' [16:XVII:355]; ш'маття 'шматки', 'білизна' [27:IV:506], поліс. ша'матте 'старий одяг' [38:70], бойк. ш'мат'я 'білизна', 'одяг' [17:II:386], закарп. ш'мат'я [5:II:к.153], волин. ш'матє 'білизна' [28:262], рівн. ш'матте 'білизна, натільний одяг', шма'тун 'домоткане грубе полотно' [3:133], наддністр. ш'мати 'одяг, білизна' [19:650], ш'мата 'ганчірка', шма'тяр 'онучник', ш'мати 'білизна' [19:253], блр. ш'матэ, ш'мацьє 'білизна' [10:262], ш'мацце 'риззя' [39:103], ш'мацце [40:227], ш'моцце 'одяг, особисті речі' [41:171], ш'мат'є 'латки' [6:318], ш'матэ, ш'мацьє 'білизна' [10:262], рос. ш'мот'є 'лахміття [14:IV:585]). Слово ма'наття є похідним з *ман'т'ья [24:II:567], яке в давньоруську мову запозичено з грецької [36:III:191; 37:VI:212], ш'маття - від шмат 'шматок, обривок, обломок', яке запозичене через пол. *szmat* 'шматок', джерело якого, напевно, потрібно шукати в ср.-в.-н. *snatte*, *sstate* 'смужка, рубець', шваб. *Schnatte* 'розріз в дереві чи м'ясі' [24:IV:458-459].

На позначення білизни Лесья Українка використовує номен хустя. Лексема 'хуста ('хустто, хуст) у правобережнополіських говірках має значення 'одяг (у загальному значенні)', 'білизна (натільна і постільна)', 'хустка – жіночий головний убір' [2:55]. Слово 'хуста та його деривати із семантикою 'білизна' відомі у наддністр. говірках: 'хусти 'білизна' [19:146], блр. 'хусти 'білизна' [8:V:33], 'хуста, 'хусти 'білизна' [10:247], рос. 'хусти 'білизна' [14:IV: 569].

Лексема 'хустка та її деривати із семантикою 'жіночий головний убір' відомі в говірках усіх східнослов'янських мов, зокрема укр. схполіс. 'хуста 'хустка', 'маленька хустина' [26:126], 'велика хустка' [42:226], закарп 'хустка, 'фустка 'жіноча хустка' [5:I:к.56], бойк. 'хустка 'хустка', 'кусок домашнього полотна' [17:II:348], 'хустина' [17:II: 348], волин. 'хуця 'хустка' [28:251], захполіс. [1:19], наддністр. 'хустка 'вовняна хустка на голову' [19: 256], 'хустина на голову' [19:516], карп. 'хуста, 'фуста 'хустка', 'носова хустинка' [43:II:к.106], прикарп. 'фустка 'літня хустка' [44:181], блр. 'хуста 'хустка' [7: 477; 46:к. 332], 'хустка 'велика хустка' [8:V:331], 'хустка, 'кустка 'хустка-укриванка' [там же], х'вустка 'хустка' [7:472], 'хустка 'т.с.' [7:477], 'хустка 'загальна назва хустки' [6:316-317], ху'стина 'хустка' [41:161]. рос. 'хуста 'хустка, серветка' [15:279]. Слово 'хустка виникло з давньорус. хуста, яке вперше зустрічається в грамоті XIст. [23:I:14]. На думку М.Фасмера, назви хуста і хустка укр. мовою запозичені через пол. (пол. *chusta* 'хустка, білизна') з іт. *fustagno*, с.-лат. *fustanum* 'вид бавовняної тканини' < араб. *Fostag*, стара назва Каїру [24:IV:286]. А.Брюкнер вважає слово слов'янським, з псл. *skut 'одяг' [47:186], Ф.Славський у пол. мові *chustka* – українізмом [48:I:89-90]. Зважаючи на значення лексеми хуста (хустя), можна припустити, що розвиток семантики йшов у напрямі від називання білизни до найменування будь-якого шматка тканини, який не був одягом, а від нього – до назви хустки, жіночого головного убору.

Вінок – це головний убір дівчат, оскільки, за народними традиціями, жінка не мала права ходити з непокритим волоссям. Саме тому в цей головний убір Лесья Українка одягає дівчат – Мавку, Русалку. Номени на позначення цього убрання є найбільш поширеними у драмі, часто мають описову структуру, в якій основне семантичне навантаження несе на собі прикметник, що вказує на матеріал виготовлення виробу. Назва вінок є спільно-східнослов'янською, пов'язана з псл. *viti [36 :I:400].

Головний убір заміжньої жінки на території Волинського Полісся, де відбуваються події драми "Лісова пісня", складався з трьох предметів, одним з яких є намітка. Цю назву Лесья Українка використовує на позначення покривалва, яке накидається на голову.

Лексема на'мітка та її деривати поширені у багатьох українських говірках, зокрема захполіс. на'м'ітка, на'м'ітецг 'покривало на голову заміжньої жінки' [1:17], схполіс. на'м'ітка 'прозорий шарф' [52:209], на'м'етка 'полотно вищої якості, яке використовують при виготовленні подушечки для померлого', 'полотно, яким замотують ноги покійнику' [53:450-451], рівн. на'мітка 'тонке полотно з найкращої якості прядива', на'мітки 'полотно з візерунками' [3:88], на'м'етка 'покривало померлого' [53:451], бойк. на'м'ітка 'лляне полотно, що сягало від голови аж до колін; намітку вживали невістки, як ішли до церкви' [17:1:470], волин. на'м'ітецг 'тонке покривало, яким зав'язували поверх очіпка голову заміжні жінки, намітка', 'тонке покривало, яким покривають покійника' [54: 116], півд.-зах. на'м'ітка 'різновид грубої кисеї', 'полотнище тканини до 2м, яким жінки пов'язували голову або яке давали сватам під час весілля' [26:122]. Надзвичайно поширена лексема на'мітка та однокореневі назви у говірках білоруської мови [див.: 8:III:310; 8:III:16; 9:III:142; 55:119; 30:84; 33:205; 56:110; 7:277; 41:91-92; 6:298; 10:142; 8:III:161; 57:75].

На позначення різних видів головних уборів та з деякими іншими значеннями лексема на'мітка та її деривати поширені у говірках рос. мови: на'м'етка 'жіноча хустка' [15:168], 'хустка, покривало' [15:175], 'жіночий головний убір' [14:II:439], 'біла хустка', 'марля' [16:XXI:78], 'довга жіноча хустка', 'жіноче покривало' [16:XXI:51].

Значний матеріал про функціонування лексеми *намітка* в українських говірках представлений у науковій праці П.Ю.Гриценка, який розглядає семантику лексеми, виділяє архісеми 'жіночий головний убір', 'полотно', 'рушник', навколо яких об'єднані семи нижчого рівня [58:161-162].

Лексема *намітка* має прозору етимологію, слово зберегло зв'язок з мотивуючим словом – **nametti*.

Назва головного убору *серпанок* в основі мотивації має МО 'матеріал виготовлення' (пор. *серпанок* 'різно-вид легкої бавовняної тканини', 'тонка прозора тканина, йшла на чоловічу білизну, на рукави у жіночих сорочках, намітки переважно у жінок козацької старшини, XVIIст.' [26:34], 'святковий головний убір заміжньої жінки з лляної тканини прямокутної форми, яким зав'язувались поверх очіпка' [59:57], рівн. *серпанки* 'полотно з візерунками' [3:113]). Лексема відома у бойк. говірках - *серпанок*, *сербанок* 'очіпок' [17:II:211], блр. *сырпанок* 'біла хустка' [10:224], *сарпанка* 'тонке полотно' [41:133]. М.Фасмер вказує на зв'язок слова *серпанок* з перс. *sdr* 'голова' та перс.-тюрк. *serpenek* 'жіноча прикраса на голову' [24:III:610].

У говорах усіх східнослов'янських мов хутрянний чоловічий головний убір має назву *'шапка*, яка є дуже давньою, відомою з XIVст. [23:III:158], (пор. укр. середньогорин. *'шапка* [21:156], захполіс. [1:22], волин. [28:258], наддністр. [19:326], схполіс. [52:209], блр. [6:318; 7:495], *'шенка* [6:318; 10:260], *'чанка* [8:V:402], рос. *'шапка* [14:IV:621]. Остаточної думки про походження цього слова у лінгвістичній літературі не існує [24:IV:406], хоч вважається можливим запозичення його через с.-в.-нім. із ст.-фр. мови, в якій *chape* 'шапка' споріднене з лат. *sarra* 'вид головного убору' [60:377]. Г.Циганенко доводить, що іменник *'шапка* у формі *шан* запозичений в рос. мову давно (в пам'ятках з XIVст.), можливо, через с.-в.-нім. із ст.-фр. мови, в якій слово *chape* (із с.-лат. *sarra*) означало 'шапка'; в сучасній фр. мові *chape* використовується із значенням 'кришка'. Отже, *шапка* утворено від *шан* за допомогою суфікса *-ьк-а* (по типу *свитка*) [61: 189].

Назва *шапка-рогатка* має в основі МО 'форма', яка передається метафорично через порівняння з рогом тварини, оскільки такий різновид шапок мав з боків певні виступи. Така шапка була у користуванні людей на території Західного Полісся [1:23].

Як видно з вищенаведених назв шапок, використаних Лесеєю Українкою в творі, переважна більшість таких виробів виготовлялася з хутра диких тварин, які водилися у лісах Волинського Полісся.

Слово *бріль* відоме у говірках усіх східнослов'янських мов переважно на позначення чоловічого літнього головного убору з широкими полями, плетеного з соломи: укр. волин. *бріль* 'солом'яний капелюх для чоловіків різного віку' [20:150], рівн. *бріль* 'чоловічий солом'яний капелюх' [3:47], схполіс. *бріль* 'саморобний капелюх з пшеничної соломи', 'фетровий капелюх' [52:210], фіксується в етнографічній літературі із значенням 'капелюх солом'яний' [51: VII:413], блр. *брыль* 'капелюх' [6:282; 7:92], 'чоловічий капелюх' [62:236], 'поли капелюха' [63:66], *брылік* 'козирок' [8:I:227], рос. 'широкополий капелюх' [64:II:186-187]. Щодо походження існує думка про запозичення через пол. *bryl* < іт. *ombrello*, відома також версія про те, що пол. *bryl* похідне від укр. *бріль* [37:I:389].

Як бачимо, у драмі-феєрії Михайло Павлик Лісова пісня» Лесея Українка використала значну кількість назв на позначення елементів традиційного поліського костюма, які переважно належать до спільнослов'янського фонду (із незначними винятками). При написанні твору поетеса виходила від реального життя, від конкретної місцевості і людей, їх побуту. Крій, колір, спосіб використання та виготовлення різних видів одягу, назви яких використано у творі, ще раз переконують у тому, що саме Волинське Полісся є тим джерелом, з якого Лесея Українка черпала невмирущі животоки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Пономар Л.Г. Назви одягу Західного Полісся – К., 1997. – 182 с.
2. Никончук М.В., Никончук О.М. Назви одягу та взуття правобережного Полісся. – Житомир, 1998. – 230 с.
3. Євтушок О.М. Народна будівельна лексика Західного Полісся. – Рівне, 1990. – 145 с.
4. Шляхов О.М. Спостереження над варіантністю побутової лексики говорів Прикарпаття // Українське мовознавство. Респ. міжвід. наук. зб. – К.: Вища школа, 1979. - №7. – С. 63-69.
5. Дзензелівський Й.О. Лексичний атлас народних говорів Закарпатської області УРСР: Лексика.– Ужгород, 1958.
6. Соколовская А.С. Полесские названия одежды и обуви // Лексика Полесья. – М.: Наука, 1968. – С. 281-320.
7. Бялькевіч І.К. Краёвы слоўнік усходняй Магілёўшчыны. – Мінск, 1970. – 512 с.
8. Слоўнік беларускіх гаворак паўночна-заходняй Беларусі і яе пагранічча. В 5-ті т. – Мінск: Навука і тэхніка, 1979-1986.
9. Тураўскі слоўнік. – Мінск, 1982-1985. – Т. 1-5.
10. Дыялектны слоўнік Брэстчыны. – Мінск: Навука і тэхніка, 1989. – 290 с.
11. Емельяновіч В.М., Жук Г.А. Да слоўніка сінонімаў аворкі вёскі Вялікія Радванічы Брэсцкага раёна // Жывое народнае слова. – Мінск: Навука і тэхніка, 1992. – С. 151-153.
12. Крамко І.І. Мясцовыя словы адной прынеманскай гаворкі // Народная лексіка. – Мінск: Навука і тэхніка, 1977. – С. 156-165.
13. Абабурка М.В., Аляксеенка Л.І., Лядоўскі У.А., Луферава М.П. Са слоўніка Магілёўшчыны // Народная словатворчасць. – Мінск: Навука і тэхніка, 1979. – С. 82-93.
14. Даль В.И. Толковый словарь живого великорусского языка. В 4-х т. – Спб.–М.: Издание т-ва М.О.Вольф, 1912.

15. Расторгуев П.А. Словарь народных говоров Западной Брянщины. Материалы для истории словарного состава говоров. – Минск, 1973. – 295с.
16. Словарь русских народных говоров / Под ред. Ф.П.Филина. – М., 1965-1983. – Вып. 1-26.
17. Онишкевич М.Й. Словник бойківських говірок. В 2-х частинах. – К., 1984.
18. Гуцульські говірки. Короткий словник / Відп. ред. Ярослава Закревська. – Львів, 1997. – 232с.
19. Горбач Олекса. Зібрані статті. 5. Діалектологія. – Мюнхен, 1993. – 661с.
20. Веремійчик І.М. Короткий словник сільськогосподарської, побутової та ремісничої лексики // Традиційні знаряддя праці, промисли і ремесла на Волині. – Луцьк, 1995. – С. 118-216.
21. Бабий Ф.И. Бытовая лексика говоров среднего бассейна Горыни (названия одежды, обуви и головных уборов): Дисс. ... канд. филол. наук. – Ужгород, 1985. – 228 с.
22. Климчук Ф.Д. Специфическая лексика Дрогичинского Полесья // Лексика Полесья. – М.: Наука, 1968. – С. 20-78.
23. Срезневский И.И. Материалы для словаря древнерусского языка. – СПб., 1893-1912. – Т. 1-3.
24. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка. – М., 1986 –1987. – Т. 1-4.
25. Українська історична та діалектна лексика. – К.: Наук. думка, 1985. – 163с.
26. Матейко Катерина. Український народний одяг. Етнографічний словник. – К., 1996. – 195с.
27. Грінченко Б.Д. Словарь украинского языка. Т.1-4. – К.: Вид-во АН УРСР, 1958-1959.
28. Корзюнок М.М. Матеріали до словника західноволинських говірок // Українська діалектна лексика. – К.: Наук. думка, 1987. – С. 62-267.
29. Чабаненко В.А. Словник говірок Нижньої Наддніпрянщини. – Запоріжжя, 1992. – Т. 1-4.
30. Матэрыялы для слоўніка мінска-маладзечанскіх гаворак. – Мінск: Навука і тэхніка, 1970. – 122 с.
31. Яўсееў Рыгор. Маці казала так... - Мінск: Навука і тэхніка, 1978. – 112 с.
32. Яшкін І.Я. 3 лексікі вёсак Дудзічы і Азярычына Пухавіцкага раёна // 3 народнага слоўніка. – Мінск: Навука і тэхніка, 1975. – С. 110-118.
33. Янкава Т.С. Дыялектны слоўнік Лоеўшчыны. – Мінск, 1982. – 432с.
34. Чыгрын І.П. Яшчэ раз з нашай лексікі // Жывое народнае слова. – Мінск: Навука і тэхніка, 1992. – С. 123-131.
35. Курцава В.М. 3 народнага слоўніка // Жывое народнае слова. – Мінск: Навука і тэхніка, 1992. – С.76-83.
36. Етымалагічны словнік украінської мови / За ред. О.С.Мельничука. В 7 т. – К., 1982-1988. – Т. 1-3.
37. Этымалагічны слоўнік беларускай мовы. Пад рэд. В.У. Мартынава. – Мінск, 1978-1990. – Т. 1-6.
38. Лисенко П.С. Словник середнього і східного Полісся. – К., 1971. – 155с.
39. Саскевіч М.А. Яшчэ з лексікі в. Пагост Жыткавіцкага раёна // Народная словатворчасць. – Мінск: Навука і тэхніка, 1979. – С. 94-103.
40. Юрчанка Г.Ф. Сучаснае народнае слова. – Мінск: Навука і тэхніка, 1988. – 114с.
41. Народная лексіка Гомельшчыны ў фальклору і мастацкай літэратуры. Слоўнік / Пад рэд. У.В. Анічэнкі. – Мінск, 1983. – 174 с.
42. Лисенко П.С. Словник поліських говорів. – К., 1974. – 254 с.
43. Бернштейн С.Б., Иллич-Свитыч В.М. и др. Карпатский диалектологический атлас. – М., 1967. – 271 с.
44. Вакалюк Я.Ю. Лексико-семантична характеристика назв одягу в говірках Прикарпаття // Проблеми української діалектології на сучасному етапі. – Житомир, 1990. – С. 181-182.
45. Дыялекталагічны атлас беларускай мовы. – Мінск, 1963. – 346 карт.
46. Wgьckner A. Słownik etimologiczny jkzyka polskiego. - Krakuw,1957. – 806 s.
47. Sławski Franciszek. Słownik etymologiczny jkzyka polskiego. Tt. 1-5. – Krakuw: Nakładem towarzystwa miłośników jkzyka polskiego, 1952-1982.
48. Словник української мови. В 11т. – К.: Наук. думка, 1970-1980.
49. Словник староукраїнської мови XIV-XVст. В 2-х т. – К.: Наук. думка, 1977-1978.
50. Чубинский П.П. Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край. Т.т. 1-7. – СПб., 1872-1878.
51. Неділько Д. Назви одягу і взуття в говірках Чернігівщини // Структура і розвиток українських говорів на сучасному етапі: Тези доповідей і повідомлень. – Житомир, 1983. – С. 209-210.
52. Конобродська В.Л. Номіація поліського поховального обряду // Український діалектологічний збірник. – К., 1997. – 428-459.
53. Аркушин Г.Л. Силенська гуторка. Топоніміка, люди, мова. – Мельбурн: Вид-во "Спадщина", 1994. – 190 с.
54. Чабатар Н.А. 3 лексікі в. Рухава Старадарожскага раёна // Жывое народнае слова. Дыялекталагічны зборнік.– Мінск, 1992. – С. 115-123.
55. Шаталава Л.Ф. Беларусскае дыялектнае слова. – Мінск: Навука і тэхніка, 1975. – 206 с.
56. Ралавец М. 3 лексікі вёскі Пустаселле // Матэрыялы для слоўніка народна-дыялектнай мовы пад рэд. Ф Янкоўскага. - Мінск, 1960.
57. Грищенко П.Ю. Ареальне варіювання лексики. – К.: Наук. думка, 1990. – 268 с.
58. Горобець В. Назви тканин та одягу в українських джерелах (За матеріалами 18 ст.) // НТЕ. – 1972. - №4. – С. 53-59.

59. Шанский Н.М., Иванов В.В., Шанская Т.В. Краткий этимологический словарь русского языка. – М.: Просвещение, 1975. – 644 с.
60. Цыганенко Г.П. Этимологический словарь русского языка. – К., 1989. – 511 с.
61. Усціновіч А.К. Да слоўніка Навагрудчыны // Жывое народнае слова. – Мінск: Навука і тэхніка, 1992. – С. 105-114.
62. Гайдукевіч І.М. Некалькі слоў з мясцовай гаворкі // Народнае слова. – Мінск: Навука і тэхніка, 1976. – С. 65-76.
63. Псковский областной словарь с историческими данными. – Вып. 1-4. – 1967-1979.

Матеріал надійшов до редакції 24.12.2000 р.

Гримашевич Г.И. Названия одежды и обуви в контексте восточнославянских языков (на материале драмы-феерии Лесы Украинки «Лесная песня»).

В статье проанализированы с точки зрения этимологии и распространения в восточнославянских языках названия одежды и обуви, использованные Лесей Украинкой в драме-феерии «Лесная песня».

Hrymashevych H. I. The Appellations of Clothes and Footwear in the Context of the East Slavonic Languages (on the material of the fairy drama "The Forest Song" by Lesya Ukraïnka).

The appellations of clothes and footwear used by Lesya Ukraïnka in the fairy drama "The Forest Song" are analysed from the point of view of etymology and spread in the East Slavonic languages.